

Sygn. akt VI U 1100/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – st. sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 4 stycznia 2018 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: W. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 5 maja 2017 r., znak: (...)

w sprawie: W. R.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę pomostową

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu W. R. prawo do emerytury pomostowej od dnia (...) r.,
- 2) stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., odmówił W. R. prawa do emerytury na podstawie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, albowiem nie wykonywał przez 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, a jedynie przez okres 3 lat, 4 miesięcy i 12 dni.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony S. S. wnosząc o przyznanie prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu odwołania wskazał, iż pracował w szczególnych warunkach w wymaganym okresie.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swe dotychczasowe stanowisko w sprawie, wskazując, że zaliczył ubezpieczonemu 3 lat, 4 miesięcy i 12 dni. ZUS nie zaliczył ubezpieczonemu następujących okresów pracy:

-10.11.75r. - 31.05.76r. ((...) S.A.), ponieważ na załączonym świadectwie pracy w szczególnych warunkach brak powołanie się na zajmowane stanowisko;

- 17.12.85r. - 31.07.2000r. ((...) w B.), gdyż pracodawca w świadectwie pracy w szczególnych warunkach nie podał charakteru pracy ściśle zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. oraz zarządzenia resortowego;

- 1.01.2004r.-31.12.2008r. ((...) Szpital Sp. z o.o. w Ś.), ponieważ pracodawca w świadectwie pracy w szczególnych warunkach nie podał charakteru pracy ściśle zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. oraz zarządzenia resortowego;
- 1.01.2009r. - 4.01.2009r. ((...) Szpital Sp. z o.o. w Ś.), ponieważ pracodawca nie zgłosił ubezpieczonego jako pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach i tym samym nie zostały odprowadzone składki na Fundusz Emerytur Pomostowych;
- 1.01.2016r. - 30.11.2016r. ((...) Sp. z o.o.), ponieważ pracodawca nie zgłosił ubezpieczonego jako pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach i tym samym nie zostały odprowadzone składki na Fundusz Emerytur Pomostowych.

Na rozprawie przed Sądem Okręgowym pełnomocnik ZUS oświadczył, że (...) Szpital Sp. z o. o. w Ś. nie miał obowiązku opłacenia składek na Fundusz Emerytur Pomostowych w odniesieniu do ubezpieczonego za 4 dni stycznia 2009 r., a odniesieniu do okresu pracy ubezpieczonego od 1.01.2016 r. do 30.11.16 r. w (...) pełnomocnik ZUS oświadczył, że zgłoszenie ubezpieczonego jako zatrudnionego w warunkach szczególnych i opłacenie za niego składek na Fundusz Emerytur Pomostowych nastąpiło 6.12.2017 r., w związku z tym organ rentowy nie kwestionuje tego okresu pracy jako pracy wynikającej z załącznika do ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony W. R., urodził się (...)

W Zakładach (...) w Ś. ubezpieczony pracował w okresie 10.11.1975 r. do 31.05.1976 r. jako workarz obsługując maszynę – tutkarkę, produkującą worki bez dna, z odpadów makulatury i to była jego stała praca w tym okresie w pełnym wymiarze czasu pracy. Ubezpieczony nie obsługiwał maszyn do składowania arkuszy papieru, krajania papieru i oprawy wyrobów poligraficznych. W okresie od 17.07.1978 r. do 22.04.1985 r. ubezpieczony pracował w Rejonowej (...) jako kierowca karetki a następnie taką samą pracę wykonywał od 17.12.1985 r. do 31.07.2000 r. w (...) i to również była stała praca w pełnym wymiarze czasu pracy. W Zarówno w Rejonowej (...) jak i w firmie (...) ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako kierowca karetki. Od 1.08.2000r. do 31.07.2002 r. ubezpieczony pracował, również jako kierowca karetki w (...) w Ś..Od 1.01.2004 r. do 4.01.2009 r. ubezpieczony pracował, również jako kierowca karetki, w Spółce z o. o. (...) w Ś. a w (...) w C. zatrudnił się 11.09.2014 r. i pracował w tym samym charakterze na podstawie umowy o pracę do 22.12.2016r. Ubezpieczony nie korzystał w trakcie zatrudnienia z urlopów bezpłatnych. Ubezpieczony faktycznie wykonywał u tego ostatniego pracodawcy pracę kierowcy, chociaż w umowie o pracę wpisano stanowisko kierowca-ratownik lecz obowiązki ratownika ubezpieczony wykonywał jako dodatkowe. Ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę 3.04.2017 r.

Organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu staż w rozmiarze 34 lata 4 miesiące i 28 dni oraz 3 lata ,4 miesiące i 12 dni pracy w szczególnych warunkach.

dowód: dokumenty w aktach osobowe ubezpieczonego prowadzonych przez pracodawców ubezpieczonego w spornych okresach i aktach rentowych ubezpieczonego, wniosek o emeryturę w aktach rentowych, zeznania świadków H. S. i M. U. w odniesieniu do okresu zatrudnienia jako kierowcy pojazdu uprzywilejowanego, przesłuchanie ubezpieczonego – zapis protokołu rozprawy k.57

Sąd dał wiarę zgromadzonym dokumentom, albowiem ich prawdziwości strony nie kwestionowały w toku procesu. Wiarygodne okazały się także zeznania samego ubezpieczonego oraz świadków H. S. i M. U. którzy, obserwując pracę powoda praktycznie codziennie, jednoznacznie wskazali, że w spornych okresach obejmujących zatrudnienie

ubezpieczonego w (...) i u jego następców prawnych ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych w okresie 10.11.1975 r. do 31.05.1976 r. o której mowa w dziale VII poz.15 (przetwórstwo makulatury) i w okresach od 10.11.1975r. do 31.05.1976r., od 17.12.1985r.do 31.07.2000r., od 1.01.2004r. do 31.12.2008r., od 1.01.2009r. do 4.01.2009r., od 1.01.2016r. do 30.11.2016r. pracował jako kierowca karetki a więc wykonywał pracę o której mowa w dziale VIII poz.2 (kierowcy samochodu uprzywilejowanego w ruchu) załącznika A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Dowody te korelują wzajemnie ze sobą i z całokształtem zebranego materiału dowodowego, nie ma więc żadnych podstaw, aby je kwestionować, tym bardziej, że przesłuchani świadkowie nie mieli żadnego interesu zeznawać w sposób korzystny dla ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Stosownie do treści art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.; powoływana dalej jako „ustawa o emeryturach i rentach”): Dla ubezpieczonych, urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, z wyjątkiem ubezpieczonych mających prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 32, 33, 39, 40, 46, 50, 50a i 50e, 184 oraz w art. 88 ustawy, o której mowa w art. 150, zostaną ustanowione emerytury pomostowe (ust. 2). Zasady, warunki i tryb ustanawiania emerytur, o których mowa w ust. 2, określi odrębna ustawa (ust. 3).

W myśl art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1)urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3)osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4)ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5)przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6)po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7)nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W art. 3 tej ustawy ustawodawca wskazał, że prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy (ust. 1). Czynniki ryzyka, o których mowa w ust. 1, są związane z pracami determinowanymi procesami technologicznymi w warunkach zimnego mikroklimatu – prace wykonywane w pomieszczeniach o temperaturze powietrza poniżej 0 °C (ust. 2 pkt 2 lit. b). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące

przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 7).

Zgodnie z art. 49 tej ustawy prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

W ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczony spełnia warunki do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych a także art. 49 tej ustawy. Ubezpieczony w dniu wejścia w życie ustawy (na dzień 1 stycznia 2009 r. – stosownie do punktu 3 art. 49 ustawy), miał wymagany w przepisach, okres pracy w szczególnych warunkach (15 lat), bowiem do zaliczonego już przez organ rentowy okresu trzeba zaliczyć cały okres pracy od 10.11.1975 r. do 31.05.1976 r. o której mowa w dziale VII poz.15 (przetwórstwo makulatury) i w okresach od 10.11.1975r. do 31.05.1976r., od 17.12.1985r. do 31.07.2000r., 1.08.2000r. do 31.07.2002 r. , od 1.01.2004r. do 31.12.2008r., od 1.01.2009r. do 4.01.2009r., od 1.01.2016r. do 30.11.2016r. pracował jako kierowca karetki a więc wykonywał pracę o której mowa w dziale VIII poz.2 (kierowcy samochodu uprzywilejowanego w ruchu) załącznika A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r.). Ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał jednak pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy pomostowej w okresie od 1.01.2009 r. w (...) w Ś. a następnie od 11.09.2014r. w spółce (...), co wykazało bezspornie postępowanie dowodowe. Zgodnie z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (ust. 1). Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (ust. 2).

Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 4 listopada 2008 r. (III AUa 3113/08, Lex nr 552003) „Świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W sytuacji, kiedy brak wymaganego świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę, Sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia, czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załącznikach nr 1 lub 2 do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.” Takie też postępowanie należy prowadzić, kiedy organ rentowy zakwestionuje fakty wskazane w tego rodzaju świadectwie (por. wyrok SN z dnia 4 sierpnia 2009 r., I UK 77/09, Lex nr 558288). Przy ustalaniu długości wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ZUS uwzględnia tylko te okresy, wskazane w świadectwie pracy, w których praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody (tak SN w orzeczeniu z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84, LEX nr 14630). Przeprowadzenie innych dowodów przewidzianych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego na okoliczność pracy w warunkach szczególnych dopuszczalne jest, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy a ZUS kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument ten nie może zostać sporządzony. Postępowanie przed sądem (na skutek odwołania od decyzji organu rentowego) nie podlega ograniczeniom dowodowym, co wynika wprost z art.

473 k.p.c., zatem każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, przy czym Sąd nie jest związany środkami dowodowymi dopuszczalnymi przed organami rentowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1999 r., II UKN 69/98, OSNP 2000/11/439). Powyższe poglądy, choć wyrażone na tle powołanego już rozporządzenia Rady Ministrów, odnieść należy w pełni również do przepisów normujących prawo do emerytury pomostowej, opartych na wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych i odpowiedniemu obowiązkowi wydania przez pracodawcę stosownego zaświadczenia w tym zakresie.

W niniejszej sprawie spornym dla przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej okazało się kwestionowane przez organ rentowy wykonywanie przez niego pracy w warunkach szczególnych w okresach od 10.11.1975 r. do 31.05.1976 r. i w okresach od 10.11.1975r. do 31.05.1976r., od 17.12.1985r. do 31.07.2000r., 1.08.2000r. do 31.07.2002 r., od 1.01.2004r. do 31.12.2008r., od 1.01.2009r. do 4.01.2009r., od 1.01.2016r. do 30.11.2016r.

Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego zgodnie z punktem 9 załącznika 2 do ustawy o emeryturach pomostowych to prace kierowców pojazdów uprzywilejowanych a taka właśnie prace ubezpieczony wykonywał po 1.01.2009 r. w (...) w Ś. oraz w spółce (...) w C..

Ubezpieczony spełniał więc zarówno warunek posiadania na dzień 1.01.2009r. 15 letniego stażu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 jak a wykonując po dniu 31.12.2008 r. pracę w szczególnych warunkach wymienioną w załączniku do ustawy o emeryturach pomostowych i posiadając „szczególny” staż pracy w rozmiarze 15 lat spełniał przesłanki do uzyskania prawa do emerytury określone w art. 4 i 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Skoro więc ubezpieczony spełnił wszystkie warunki wynikające z powołanych przepisów prawa, to nie było przeszkód, aby przyznać mu prawo do emerytury pomostowej, począwszy od dnia (...)r., bowiem wniosek o świadczenie złożył ubezpieczony 3 kwietnia 2017 r.

W punkcie 2 wyroku Sąd orzekł o braku odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS. Stosownie bowiem do art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji; organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Zgodnie z § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia, okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. W myśl zaś § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) środkiem dowodowym, stwierdzającym okresy zatrudnienia, są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia (ust. 1); jeżeli pracownik ubiega się o przyznanie emerytury lub renty z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty (ust. 4). Skoro więc w toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony nie przedstawił właściwych dokumentów wystawionych przez pracodawcę, a okresy pracy w warunkach szczególnych udowodnił także m.in. zeznaniami świadków, to organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za wydanie błędnej decyzji odmawiającej prawa do emerytury, albowiem nie mógł przeprowadzić tych właśnie dowodów w trakcie prowadzonego przez siebie postępowania administracyjnego.

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

SSO Ewa Milczarek